

att derföre betaltes till en början 30 à 32 Mark men numera, då han reste, 35 à 36 Mark. Mycket mjöl behöfver importeras dit, om ej der skall blifva hungersnöd. Samma förhållande är här i Åbo. Rågen kostar här nu 32 och rågmjölet 36 mark tunnan – tillgången högst ringa. Mjöl införskrifves af handlanderna från Ryssland – men jag är dock rädd att här yppas en stor brist mot våren. Korn har ännu ej funnits till afsalu. Jag har talat med Julin och Dahlström – båda bryggeriegare. De hafva korresponderat på utlandet för att efterhöra korn. Jag tror dock att något korn bör kunna framdeles få köpas här, om man i tid utsänder köpare till possessionaterna, men om det fås under, eller ens för 26 mark, kan ännu ej bestämmas, ty allt är än ej tröskadt eller försökt.

Jag ärnar den 3:dje Oktober företaga en resa kring mellersta och norra delarna af länet för att närmare taga reda på förhållandena och söka genom muntliga samtal förmå komunerna att vidtaga några mått och steg iochför afvärjande af den förfärliga nöd som, jag är fullt öfvertygad derom, derstädes är i antågande. Med Cirkulärer och bageriskolor uträttas intet, om man ej kan antingen förmå folket att inse nödvändigheten af att tillämpa lärdomarna eller och tvinga det dertill.

Denna resa varar 3 veckor och skall jag derefter inberätta om tillståndet. Äfven först då kan man hoppas att erhålla några tillförlitligare underrättelser om vårsädes skörden.

Att utsigterna för lifvets bärgning öfverallt måste vara bekymmersama, finner jag deraf – att jag sjelf på min egendom i Nyland ej erhållit mera råg än hvad jag behöft till utsäde, men ej fullt så mycket deröfver, som åtgår för mitt hushåll; och att jag åt flere af mina underhafvande nödgades lemna hjälp till utsäde, samt att de öfriga förklarade mig att sedan de sått, hade de endast obetydligt öfver, så att de hvarken kunde betala sina sockenmagasinslån eller presträttigheterna. Tillfölje hvaraf jag sett mig nödsakad requirera ryskt mjöl för att föda 50 hushåll till nästa skörd i Perno!

Med utmärkt Högaktning
C. M. Creutz

748 C. M. CREUTZ – J. V. SNELLMAN 25.IX 1867
HUB, JVS handskriftssamling

40

Åbo den 25 Sept. 67

Högtärade Broder!

Då jag med sista posten hade nöjet tillskrifva min ärade Broder, var jag så öfverhopad af arbeten och besökande att det måste ske med den största hast, hvaraf äfven kom att jag glömde att anföra eller förfråga mig om ett ock annat af vigt.

Först i går erhöll jag kronofogdens i Öfre Satakunda öfredels Härad anmälan om frostens härjningar i detta härad och skall jag nu, sedan rapporter ingått från hela länet, med nästa post till Kejserliga Finances Expeditionen inberätta om de skador, som af densamma förorsakats.

Tillståndet i de norra delarna af länet är verkligen i högsta grad bedröfligt och i de öfriga ej mycket bättre, om man endast undantager skärsocknarna. Nästan dagligen erhåller jag dels muntliga, dels skrift-

liga förfrågningar om ryktet, att folk härifrån skulle befordras till Polen eller Ryssland, har någon grund och tillochmed torpare och jordegare förklara sig beredvilliga att genast dit flytta samt lemna hus och hem, sägande att de inga utvägar hafva att här längre uppehålla lifvet, då arbete ej kan fås och de redan förtärt hvad de skördat. Öfverallt tilltaga stölderna och erkänna de brottslige att nöden varit driffjädern. Fängelserna här blifva snart öfverfulla. På Straff-Fängelset sitta nu 380 och det är omöjligt att der sammanpacka flera än 400 – På en enda dag inkom dit 22. På Slottet har ransakningsfångarnes antal stigit till 180 utom bötesförsonare. Nära dubbelt så stort antal, som vid min ankomst till länet. 10

Men till hufvudsaken – Min ödmjuka anhållan vore att min ärade Broder ville hafva godheten och med omgående post medelst några skriftliga rader underrätta mig, huruvida någon utsigt är, att lemna de församlingar, i hvilka *verklig* nöd råder, något hopp om att antingen få några anslag till allmänna arbeten, eller åtminstone lån af staten emot af kommunerna iklädd gemensam ansvarighet och återbetalningsskyldigheten fördelad på flere år. Jag tviflar visst högeligen att kunna förmå kommunerna att ingå på gemensam ansvarighet, åtminstone har det förut ej velat lyckas med undantag af just hos någon enda församling. Men skulle äfven någon kommun nu vilja försöka att hjälpa sig sjelf på så sätt, att den beslöt upptagande af lån emot gemensam ansvarighet, så blir det för densamma omöjligt, emedan den ej någonstädes kan erhålla penningar, såvida ej Staten lemnar den de behöfliga medlen. Jag förutser att fråga derom uppstår vid mina sammanträden med kommunal och fattigvårdsstyrelserna och anhåller derföre ödmjukast att min Ärade Broder med omgående ville underrätta mig om jag vid sådant förhållande kan lofva något bistånd af Staten, eller om jag bestämdt skall afråda komunerne från att anhålla derom. Jag börjar min resa den 2:dra Oktober. 20 30

Med utmärkt högaktning har äran förblifva

Min ärade Broders
ödmjuka tjenare
C. M. Creutz

749 K. J. HARFF – J. V. SNELLMAN 26.IX 1867

RA, JVS samling

Härjemte får äran öfverlemna att i går afton ifrån Wasenius framkommet telegram. 40

Med anledning af dess innehåll tillåter jag mig fråga om ej Wasenius kunde få fri hand till uppköp, ithy att efterfrågan lär vara mycket stor så att de partier som komma in, genast disponeras af andra reflectanter, om man ej håller sig fram. Det ledsamme är äfven, att befordran af våra telegrammer går ytterst långsam och hafva desamma flera gånger varit 7–8 timmar på väg.

Vördsamt beder jag att om denne min ödmjuka fråga får en liten notice, som jag kunde telegrafera till H:r Wasenius. 50

Med utmärkt högaktning
Julius Harff

26 Sept. 1867.